

δύω. Ἄλλα τὸν δεύτερον τρόπον δεῖ ἠμποροῦν μῆτε
 ὄλοι, μῆτε πάντοτε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ· καὶ πολλὰ
 κίς ἀπὸ τὴν ἀχαιολογίᾳ τινὰς τὰς πρώτας ἐπιθυ-
 μίας, διὰ τὸ ὅποιον αὐξάνει τὰς δυνάμεις, ἠμπορεῖ
 νὰ δώσῃ ἀρχὴν εἰς ἄλλας ἐπιθυμίας πάντοτε μεγά-
 λητέρας, καὶ δυσκολωτέρας εἰς τὸ νὰ ἀχαιολογηθῶν,
 καθὼς θέλομεν εἶδῃ μετ' ὀλίγον· τὸν δεύτερον ὁμως
 μέσον, ὃ εἶσι νὰ μετριάξῃ τινὰς τὰς ἐπιθυμίας του,
 εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον (1), καὶ εἰς τὸτο, πρέπει νὰ ἀ-
 χολῆται ὁ φρόνιμος ἀνθρώπος· καὶ τόσῳ περιωότε-
 ρον, καθ' ὅσον κρέματα ἀπὸ λόγου τε.

Καὶ ὅχι μόνον εἰς αὐτὰς τὰς ἐπιθυμίας, ὅπῃ ὄ-
 χυν σκοπόμενον ἢ πολλὰ μεγάλα, ἢ πολλὰ δύσκολα,
 ἢ ἀσυμβίβαστα πράγματα, πρέπει νὰ ἀνδίστα-
 ται ὁ φρόνιμος ἀνθρώπος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνας ἀκό-
 μι, ὅπῃ μετ' ἴδιον, ἢ μετ' ἄλλου ἐκ διαδοχῆς, ἢ μετ'
 τὸν ὁμόχρονον ἀειθμόν γίνονται ὑπερβολικαί. Τὴν
 πρόσοδον τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμιῶν μᾶς τὴν περιέ-
 γραφῆν (αὐτόθι) ἀειστα ὁ σοφὸς Πλούταρχος. "Ο-
 ποῖος εἶναι, λέγει, εἰς εὐδαιμονίαν, δεῖ ἐπιθυμεῖν, εἰμὴ
 μόνον τὰ χρεῖστα· καὶ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν εἶναι νομι-
 μωτάτη. "Οποῖος εἶναι ὀλίγον τι ὑπεράβαται τῆς εὐδαιμονίας,
 φαίνεται ὅτι δεῖ ἀποτείνειν τὰς ἀχαιολογίας, εἰμὴ μόνον
 εἰς τὴν μετρίότητα· σπασίως ὁμως εἶναι εὐλιχευεῖς
 αἱ τοιαῦται ἀχαιολογίαι. Διὰ τὴν ἀπὸ ἐκείνης, ὅπῃ ἀείσ-
 χονται εἰς τὴν μετρίότητα, δεῖ εἶναι χρεῖστον κάποιον, ὃν
 πᾶσι νὰ μὴν ἐπιθυμῇ νὰ γινῆ πλάσιος· καὶ ἀφ' ἧς πλη-
 ρωθῶν αἱ ἐπιθυμίαι τε εἰς τὸτο, τότε ζητεῖ ἀξιώμα-
 τα· τὰ ὅποια ἀκόμι δεῖ τὰ ἀποκτᾶν, καὶ δι' αὐτὰ φθο-
 ρεῖ τὸν βαθμόν τῶν βασιλέων, καὶ ἕως ἐφεξῆς (2).

H

(1) Μενέδαμος ὁ Ἐρεβιδῆς ἢς εἶνα ὅπου εἶπεν „ὡς μὴ
 „ γινῶν ἀγαθὸν ἢ τὸ πάντων ἐπιτυχάνειν, ὅν τις ἐπιθυμῇ
 „ πολὺ δὲ μείζον, εἶπεν, τὸ ἐπιθυμῆν, ὅν δὲ“
 (2) Ἐκείνο ὅπου ἐπιθυμοῦμεν, ὅταν μᾶς λείπῃ, φαίνεται
 ὅτι

Κεφ. Ε'. Ἐπιθυμία, Εὐχαεῖς. 127

Ἡ πρόδος αὕτη τῆς ἐπιθυμιῶν ἤρτηται ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς φύσεως· διὰ τὴν ἢ πρὸς τὸ ἀγαθὸν κλίσις εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν χρείαν, ὅπου αἰσθάνεται ἀπὸ αὐτὸ ἡ ψυχὴ· καὶ τὴν χρείαν τὴν αἰσθάνεται τόσον ζωηρότερα, ὅσω πλησιέστερον εἶναι τὸ ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο εἴας ἀνθρώπος λυσιτελοῦν (δύτελου) τύχης περιορίζει κατ' ἀρχάς τὰς ἐπιθυμίας τὰ εἰς τὸ νὰ ἀποκτίσῃ μόνον μίαν μετείαν κατάστασιν· ἐπειδὴ αὐτὴ ἢ κατάστασις εἶναι πλησιέστερον εἰς αὐτόν. Εἰς τὰ μεγάλα πλοῦτη, εἰς τὰ λαμπρὰ ἀξιώματα δὲν τολμᾷ ἀκόμη τότε νὰ ἀποτείνῃ τὰς ἐπιθυμίας τὰ· ἐπειδὴ τὰ θεωρεῖ ἀκόμη ὡς πράγματα πάλῳ τῆς μέσῳ ἀπέχοντα ἑαυτῶ. Ἀφ' οὗ ὅμως ἀποκτίσῃ αὐτὴν τὴν μετείαν αὐξήσιν τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμᾷ πρῶτον, τότε διεύσκεται πλησίον εἰς τὴν κατάστασιν τῆς πλοῦτη, ἢ ὁποία ἀρχίζει γὰρ τὸν θέλῃ. Φθάνωντας εἰς τὸν πλοῦτον, ἰσὺν χρειάζεται παρὰ εἴνα βῆμα διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἀξιώματα, εἰς τὰς ἐξουσίας, καὶ ἢ ἐπιθυμία τούτων τὸν κεντᾷ· καὶ εἰς λόγῳ ὅσω ἢ κατάστασις τὴν ὑψῆται, τόσον ἢ ἐπιθυμία τὴν, ἀντὶ νὰ μειῶται, αὐξάνει πάντοτε περισσότερον· ἐπειδὴ κατὰ λόγον ὅπου ἢ κατάστασις τοῦ λαμβάνει μεγαλιέτεραν ἔκτασιν, συνορῶει μὲ περισσότερα ἀγαθὰ μεγαλιέτερα καὶ ἰκανὰ ὅλα νὰ ἐρεθίσαν ζωηρότατα τὰς ἐπιθυμίας τὰ.

Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Δέκας Ροσχεφουκώλτ, ὅτι εἶναι πολλὰ δύκολώτερον νὰ σβύσῃ τινὰς μίαν πρῶτην ἐπιθυμίαν, παρὰ νὰ εὐχαεῖσῃ ὅλας ἐκείνας, ὅπως τὴν ἀκολουθεῖν (1). Ἄριστα παρατρεῖ προσέτι

ὅτι ὑπερβαίνει ὅλα· ἀφ' οὗ πὸ ἀποκτίσῃμεν, ἐπιθυμῆμεν ἄλλο, λέγει καὶ ὁ Λυκρίτιος, Βιβλ. 13.

(1) „Ο Ἀλέξανδρος μὲ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας νίκας, Ἀναξάρχῳ πρὸς κόσμῳ ἀπειρίας ἀκῶν, εἰδάκρυε· τῆς δὲ φίλων ἐρωτησῶν ὅ, τί πέπονθεν; ἐκ ἀξίον, ἔφη, δακρύειν, ἢ κόσμῳ ὅντων ἀπείρω, ἐνός κδέπω κύριος γεγονάμεν“; (Πλάσαρ. αὐτ.)

καὶ ὁ Ἀββα Τρεβλέτ, ὅτι ἡ ἀπόλαυσις ἐκείνων, ὅπου ἐπιθυμῶμεν, ἢ μπορεῖ πολλάκις νὰ μᾶς ἀποβῆ εἰς κακόν.

Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι τὸ ἀξίωμα τῆτο ὁ Ἀββα Τρεβλέτ τὸ θεμελιώνει ἐπάνω εἰς μίαν ἄλλω ἀρχῇ, ἢ ὁποῖα εἶναι, ὅτι εἴμεθα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τυφλοὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας μας, καὶ πολλάκις ἐπιθυμῶμεν ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόλαυσις μᾶς εἶναι ζημία περιαισώτερον, παρά κέρδος. "Ὁ Θεὸς θέλει νὰ κάμνωμεν εἰς τὰς ἐπιθυμίας μας ἐκεῖνο τὸ ἴδιον, ὅπῃ κάμνομεν εἰς τὰς ὑπολήψεις (δοξασίας)· καὶ καθὼς ἐπέχομεν τὴν κείσιν εἰς ἐκεῖνα ὅπῃ φαίνονται ἀληθῆ, ἕως νὰ φθάσωμεν νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ αὐτῶν διὰ τίνος ἐκτενεστέρας ἐξεστάσεως, ἔτω καὶ περιαισώτερον ἀκόμη νὰ τὴν ἐπέχωμεν καὶ εἰς ἐκεῖνα, ὅπου μᾶς φαίνονται ἀγαθὰ· ὡς αὐτὸ ὅπῃ εἶναι περιαισώτερος κίνδυνος νὰ ἐκλάβωμεν τὸ κακόν ἀντὶ τῆ ἀγαθοῦ, παρά τὸ ψεῦδες ἀντὶ τοῦ ἀληθινοῦ. Ἀλλὰ ἡ ἀρχαίσις πολλῶν ἐπιθυμιῶν εἶναι πολλάκις ἐπικίνδυνος καὶ διὰ τῆτο μόνον, καθ' ὅ, τι ἀνοίγῃ τὴν ὁδὸν εἰς ἐπιθυμίας ἄλλας μεγαλητέρας· καὶ ἀντὶ νὰ ἀπολαύσωμεν ἐκεῖνῳ τὴν δὴδαιμονίαν, ὅπου ἐκ τῆτε ἐλπίζομεν, ἀρέσκομεν πάντοτε μεγαλητέρας καὶ σφοδρότερας ἀνησυχίας (1).

Πρέπει λοιπὸν νὰ βάλωμεν ῥεῖα εἰς τὰς ἐπιθυμίας μας, καὶ νὰ μάθωμεν τὴν τέχνῳ νὰ ἀρχαίσιμεθα. Τὸ νὰ ἔχωμεν μὲ τι νὰ ἀρχαίσισωμεν τὰς φυσικὰς χεῖρας, εἶναι ἕσθῳδες εἰς τὸν βίον, καὶ ἡ ἐπιθυμία τούτῳ εἶναι ὄχι μόνον δικαία, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία· καὶ παραλογίζεται ἄρα ὁ Ἐπίκτιτος εἰθὰ
λέ-

(1) Εἰς τὸ νὰ κάμῃ τινὰς δὴδαιμόνα εἷα φρότιμον, ὀλίγα ἀπαιτῶνται· εἰς τὸ νὰ ἀρχαίσισῃ ὁμοῦς σὺν ἀσώπῳ, δεῖ εἶναι ἱκανὸν κένεῖα πράγμα πᾶ κόσμου, λέγει ὁ Ροχιφκάλτ, ('Υποδήκ, 5.)

λέγει, αὐτὸ θέλει νὰ προκόψῃς εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀρετῆς, ἀπόβαλε ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου τὸν σοχασμὸν ὅτι „ αὐτὸ ἐγὼ δεῦν ἐπιμεληθῶ τὰ πράγματά μου, δεῦν θέλει μοι μείνῃ μὲ τὴν νὰ ζήσω „ ὑποσυνάπτωντας ὅτι „ εἶναι καλλίτερον νὰ ἀποθανῇ τις ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ νὰ φυλάξῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς, παρά νὰ ζῇ ἐν ἀφθονίᾳ μὲ ψυχὴν τεταραγμένῃ „ ἐπειδὴ εἶναι εὖ γελοιῶδες μεγαλεῖον ψυχῆς τὸ νὰ ἀποθανῇ περισσότερο ἀπὸ τὴν πείναν, παρά νὰ λάβῃ πρόνοιαν τῶν πραγμάτων τε.

Αἱ ἀληθινὰ φυσικαὶ χρεῖαι εἶναι ὀλιγώταται, καθὼς εἰς ἄλλο μέρος (Τμήμ. Α'. Κεφ. Δ'.) ἐσημειώσαμεν. Ὅποιος ἔχει ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ μὴ πεινᾷ, διὰ νὰ ἐκδύεται, καὶ διὰ νὰ φυλάγηται ἀπὸ τὰς ὕβρεις τῆς κατὰ, δεῦν ἔχει χρεῖαν περισσοτέρων. Ὁ χωρεῖκὸς μὲ αὐτὸ μόνον περνᾷ ὅλην τὴν ζωὴν εἰς πολλοὺς τόπους τὸν φθαίνει μόνον ὅσον ἀρκεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πείναν. διὰ ἐνδύματα δεῦν φροντίζει τὸ πρῶτον ἀσὴλαιον, ἢ πρῶτη φύρα, ὅπως ἀπαντήσῃ τὸν σκεπάζει ἀπὸ τὴν αὐσηρότητα τῆς ἀέρος. Αἱ ἀπολύτως ἀναγκαῖαι χρεῖαι λοιπὸν περιλαμβάνονται εἰς ὀλιγώτατα πράγματα. καὶ ἐν ὅσῳ ἔχει τις τινὰς τὸν τρόπον νὰ ἀχαιεῖσθῃ αὐτὰς, δεῦν ἢμπορεῖ νὰ ὀνομαθῇ ἀπολύτως δυστυχής.

Μετὰ τὰς εἰρημένους ταύτας χρεῖας ἔπονται αἱ χρεῖαι τῆς ὑπολήψεως, αἱ ὁποῖαι ἢμπορῶν νὰ διασταλθοῦν εἰς τρεῖς κλάσεις. Διὰ τί. ἄλλαι μὲν ἀναφέρονται εἰς εὖ ἄλλο εἶδος ἀνάγκης, τὸ ὁποῖον ἢμπορεῖ νὰ λεχθῇ χρεῖαι ἄλλαι δὲ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ἄλλαι τέλος πάντων εἰς τὸ περιττόν.

Ὅποιος ἐγεννήθη εἰς μίαν κοινωνίαν (ἐταιρείαν) ἔχει εὖ ἄλλο εἶδος ἀνάγκης νὰ ἢμπορῇ νὰ ζῇ εἰς αὐτὴν τὴν ἐταιρείαν δικόσμως κατὰ τὴν κατάστασίν τε. Τῆτο ὅμως, καθὼς εὐκόλα ἢμπορεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ καθάρως, δεῦν εἶναι μία ἀνάγκη: πραγματικὴ καὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ χρεῖαι, ἀναφερομένη μόνον εἰς τὴν παρα-

δεχθεῖσαν ὑπόληψιν, καὶ τὸ ἔθος. Ἀλλ' αἰσῶς ἔ-
 νας ἐπιθυμῆ νὰ ἐμβῆ εἰς αὐτῶ τὴν κατάστασιν, καὶ
 ἐπομένως μὲ τιμημένα μέσα εἰς τῆτο ἀπόδωξή τὴν
 σκεδῶντου, τῆτον βέβαια κἀνείας δεῦ τὸν κατηγορεῖ.
 Ἐγὼ δεῦ κατηγορῶ μίτε ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐκτός τῆ
 ἀπολύτης καὶ χέτικῃ ἀνάγκῃ, ἐπιθυμεῖ καὶ σκεδάσει
 γὰ ἔχη καὶ ἐκεῖνα, ὅπῃ ἡμπορῆν νὰ συυτελῆν εἰς ἀ-
 γάπαυσίν τε· ἐπειδὴ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπῃ συυτελῆν εἰς
 τὸ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃν ἀπὸ ἀλγεινὰ αἰσθήματα, καὶ
 νὰ μᾶς προξενήσῃν μετὰ τιμῆς αἰσθήματα ἡδονικά,
 εἶναι καθ' ἑαυτὰ ἐπιθυμητά· μόνη ἡ ἐπιθυμία τῶ
 περιττῶν πρέπει νὰ κατηγορῆται χεῖς φειδώ.

Ἐνταῦθα ὅμως ἡμπορεῖ νὰ ἐρωτήσῃ τινὰς, αὐ ὕ-
 φίσταται τῶντι τῆτο τὸ περιττόν· καὶ τὸ ζήτημα δεῦ
 εἶναι τὸσον ψυχρόν, ὅσον ἴσως φαίνεται καὶ πρώτῃ
 προσβολῇ.

Αἰσῶς θέλωμεν νὰ ὀνομάσωμεν περιττὰ, ἢ θε-
 λον εἰπῆ, ὅλα ἐκεῖνα, ὅπῃ δεῦ εἶναι ἀνάγκαῖα, ἀ-
 πειρα πράγματα θέλομεν εὖρη νὰ ὑπολάβωμεν ὡς
 τοιαῦτα· αὐ ὅμως περιττὰ θέλήσωμεν νὰ ἐνοήσω-
 μεν, καθὼς καὶ πρέπει, ἐκεῖνα μόνον τὰ πράγματα,
 τὰ ὅποια ὄχι μόνον δεῦ εἶναι ἀνάγκαῖα, ἀλλὰ δεῦ
 ἡμποροῦν ἀκόμη νὰ εἶναι μίτε ὠφέλιμα, δυσκόλως
 θέλει ὑρεθῆ κἀνείας, τὸ ὁποῖον, πρέπει νὰ ὀνομα-
 θῆ τοῖτον. Αἱ ὕψισται, τὰ πλῆθη, τὰ ἀξιώματα,
 ἡ φήμη, ἡ δόξα, ἡ ὑπόληψις, ὅλα ἡμπορῆν νὰ
 συυτελῆν εἰς τὸ νὰ μᾶς προξενήσῃν μεγαλιτέρας ἀ-
 ναπαύσεις, καὶ νὰ μᾶς κάμῃν νὰ δοκιμάσωμεν πε-
 ρισσότερα αἰσθήματα ἡδονικά· καὶ ἐπειδὴ τὰ μέσα ταῦ-
 τα ὅσον μεγαλήτερα εἶναι καθ' ἑαυτὰ, τὸσον ἀχολώ-
 τερα ἡμπορῆν νὰ συυτελῆν εἰς εἶνα τοῖτον τέλος, διὰ
 τῆτο εἰς ὁποιονδήποτε βαθμὸν καὶ αὐ φθάσῃ, δεῦ
 ἡμπορῆν βέβαια νὰ ὀνομασθῆν ἀπολύτως περιττά.
 Καὶ μίτε ἔχει λόγον νὰ εἰπῆμεν, ὅτι ἡ ἡμετέρα
 αἰσθητικότης εἶναι πεπερασμένη, καὶ δεῦ τῆτο, ὅταν ἔ-
 χη τινὰς τῶν τῶ μέσων, ὅσα ἀρκοῦν νὰ τῆν ἀ-

κα.

Κεφ. Ε'. Ἐπιθυμία, Εὐχαεῖς. 131

χαριστήσεν, τὰ ἐπίλοιπα πρέπει νὰ νομίζωνται περιττά· ἐπειδὴ ὡς ἡ ἡμετέρα αἰσθητικότης εἶναι περιωρισμένη, τὸτ' ἐστὶ πεπερασμένη, περιωρισμοῦ καὶ πεπερασμένου ἀναγκαίως εἶναι καὶ τὰ μέσα τὰ ἀπαιτούμενα εἰς τὸ νὰ τὴν εὐχαριστήσεν. Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὅς τις ἠμπορεῖ νὰ διορίσῃ ἐπ' ἀκριβές τὰ ὅρια τῆς ἡμετέρας αἰσθητικότητος, διὰ νὰ μετρήσῃ ἐκεῖνα ὅπῃ ἠμπορῆν νὰ μείνῃν ὡς περιττά ἀπὸ τὰ μέσα τὰ ἀπαιτούμενα εἰς τὸ νὰ τὴν εὐχαριστήσεν; Δεδόθω ὅτι εἰς μίαν δοθεῖσαν στιγμήν, εἴς μόνον πρᾶγμα εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν ὑπερεκπληρώσῃ, τὸτ' ἐστὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ ἐντελῶς· τὸτο ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν θέλει πλέον ἀρκέσει τὴν ἀκόλουθον στιγμήν. Εἶναι νόμος φυσικὸς τῆς ἡμετέρας κατασκόλης ὅτι μίαν ἴνα, εἰς τὴν κίνησιν τῆς ὁποίας εἶναι συνεχόμενον εἴς αἰσθητὸν ἀρεστὸν, ὁπόταν φθάσῃ εἰς τὸν ἄκρον βαθμὸν τῆς κινήσεως τῆς προξενούσης τὴν ἡδονὴν, πρέπει αὐτὴ ἢ κίνησις νὰ παύσῃ, ἢ νὰ ὀλιγοστούσῃ· καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ ἐπιτασίς τῆς, αὐτὸς ὁ ἴδιος κλόνος τῆς μετὰ τὴν μακρὰν διάρκειαν γίνεται τέλος πάντων ἀλγεινός. Διὰ νὰ ἔχωμεν λοιπὸν μίαν ἀδιάκοπον διαδοχὴν ἡδονῶν, εἶναι χρεῖα νὰ ἀλλάζωνται ἀδιακόπως αἱ ἴνες, ὅπῃ μᾶς προξενῶν τὴν ἡδονὴν, ὅ ἐστι νὰ μεταβαίνῃ ἀδιακόπως ἡ κίνησις τῶν ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλαν. Λοιπὸν καὶ ἂν εἴς μίαν ἀντικείμενον ἠθέλῃ εἶναι περιττὸν εἰς εἴς μίαν ἄνθρωπον μίαν δοθεῖσαν στιγμήν, καθ' ὅσον ἡ αἰσθητικότης εἶναι πεπληρωμένη ἤδη ἀπὸ εἴς μίαν ἄλλο, ποῖος θέλει τολμήσῃ νὰ διαβεβαιώσῃ, ὅτι αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖ νὰ χρησιμώσῃ διὰ νὰ τὴν ἐναχολήσῃ εἰς ἄλλον καιρὸν; Ἀλλὰ καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ διορίσωμεν εἴς μίαν μίαν συνεχῆ σειράν αἰσθημάτων ἡδονικῶν, ἐκεῖθεν δὲ μίαν συνεχῆ σειράν αντικειμένων ἐπιτηδείων νὰ τὰ διαγείρῃν ἀλληλοδιαδόχως, ἐκεῖνα ὅπῃ ἠθέλῃ μείνῃ ἀπὸ αὐτὰ, δὲν ἠμπορῶν ἀκόμη νὰ ὀνομασθῶν περιττά. Διὰ τί εἰς μίαν γενναίαν ψυχὴν εἶναι μίαν
νέα

νά καὶ μεγίστη ἡδονὴ τὸ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ κάμῃ διδάμονας καὶ ἄλλας. Μεταχειρίζεται λοιπὸν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅπῃ τῷ περυσίου, εἰς τὴν δὴ τυχεῖα τῶν ἄλλων, καὶ δεῦν θέλει ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ τοῦ μείνῃ κἀνείνα περὶ τὸν. Αὐτὰ ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὁ ἐνιστάμενος.

Ἐνα τοιοῦτον ἐπιχείρημα φαίνεται βεβαιότατα ὅτι ἔχει κάποιαν δόκησιν ἀληθείας. Πρέπει ὅμως νὰ διαστέλλωμεν πρῶτον μὲν τὸ ἀπόλυτον περὶ τὸν ἀπὸ τὸ χετικόν· δεύτερον δὲ τὴν πόρρω καὶ ἀπλῶς δυνατὴν ὠφέλειαν, ἀπὸ τὴν πιθανὴν καὶ προσεχῆ. Ἐγὼ λοιπὸν συμαίνω ὅτι καθὼς δεῦν εἶναι εἰς τὸν κόσμον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀπειρον συδρομῆν τῶν δυνατῶν περιπτώσεων νὰ μὴν ἠμπορῇ ἐνίστε κατὰ τύχην νὰ μᾶς ἀποβῇ εἰς ὠφέλειαν, οὕτω δεῦν εἶναι καὶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ ἠμπορῇ νὰ ὀνομαθῇ ἀπολύτως περὶ τὸν. Ὅμως τὸ περὶ τὸν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον δεῦν μετρίται μὲ αὐτὴν τὴν ἀπλῶς δυνατὴν ὠφέλειαν. Περὶ τὰ ἡμεῖς ὀνομάζομεν ὅλα ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ ὅποια, τεθνήτων τῶν σωθῶν περιπτώσεων τῆς ζωῆς μας, δεῦν ἔπεται μὲ πιθανολογίαν νὰ μᾶς προξενηθῇ ἕδεμία ὠφέλεια· καὶ τῆτο τὸ χετικόν περὶ τὸν, τῆτο τὸ περὶ τὸν, χωρὶς τῶν ὁποῖα ἠμποροῦμεν, αὐθελήσωμεν, νὰ ζήσωμεν ὀχαισημένιοι, εἶναι ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπάγωμεν ἀνά κράτος κάθε ἐπιθυμίαν.

Καὶ τοσῶτον μᾶλλον, καθ' ὅτι πρέπει νὰ γίνῃται διάφορος ὁ λογαριασμός περὶ τὰ περὶ τὰ, ὅπότεν ὁ λόγος εἶναι περὶ πράγματος ἤδη κτηθέντος, καὶ ὅπότεν εἶναι περὶ πράγματος ἀπλῶς μόνον ἐπιθυμημένου. Τὸ νὰ νομίζω περὶ τὸν, ἢ μὴ περὶ τὸν εἶνα πρᾶγμα, τοῦ ὁποῖου εἶμαι ἤδη ἐν κτήσει, τοῦτο δεῦν κάμνει κάμμιαν ἀλλοίωσιν εἰς τὴν δὴ δαιμονίαν μου. Θέλω ἀπατηθῆναι, ὅπότεν νομίζωντάς το ἀναγκαῖον εἰς τὴν δὴ τυχεῖαν μου, δεῦν θέλει μοὶ προξενήσῃ πιθανῶς κάμμιαν ὠφέλειαν, πλὴν ἢ ἀπάτη αὐτὴ δεῦν θέ-

Θέλει μὲ κάμη διά τῆτο δυσυχῆ. Ἐξ ἐναντίας ὁπότε οὗ λόγος εἶναι περὶ πράγματος μὴ κτηθέντος μὲν, ζωνρῶς ὁμῶς ἐπιθυμεμενῶς, τότε τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι διαφορώτατον. Ἡ γενικὴ ἰδιότης τῆς ἐπιθυμίας εἶναι νὰ κάμνη εἰς ἡμᾶς ἀναγκαῖα ὅλα ἐκεῖνα, ὅπῃ ἐπιθυμεμεν. Ὅποτεν λοιπὸν ἐγὼ φέρωμαι νὰ ἐπιθυμήσω εἷνα πράγμα, χωεῖς τῆ ὁποῖα ἡμπορῶ, αὐθ θέλω, νὰ ἀπεράσω, τότε αὐτὸ τὸ πράγμα ἀλλάζει δὲθὺς ὅφιν ὡς πρὸς ἐμεῖ, κὲ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπῃ εἶναι καθ' ἑαυτὸν περιττὸν, γίνεται ὡς πρὸς ἐμεῖ ἀναγκαῖον· κὲ μῆτε εἶναι πλέον εἰς ἐμεῖ ἀδιάφορος αὐτὴ ἢ ἀπάτη· ἐπειδὴ μοῖ γίνεται αἰτία ὄλων τῶν ἀνησυχιῶν, ὅπῃ σαυξοφύεν τὴν ἐπιθυμίαν.

Διὰ τούτο ὁ φρόνιμος πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἔχη ἀξίωμα γενικὸν τὸ, νὰ μὴ κατασαινη ποτε εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆ ἀναγκαῖα, εἰμὴ μόνον ἐκεῖνα, ὅπῃ τῶντι εἶναι τοιαῦτα. Ὁ Σωκράτης περιδιαβάζωντας μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν, κὲ βλέπωντας πανταχῆ διάφορα πολύτιμα πράγματα ἐκτεθειμενά εἰς τῆς ἀγορέσας ἀγορασας, πόσα πράγματα, εἶπε μειδιῶν, εἶναι ἐδῶ, τῶν ὁποῖων ἐγὼ δὲν ἔχω κάμη μίαν χεῖαν! (1) Ὁ ἴδιος Σωκράτης ἐκεῖνης ὅπῃ δὲχαισενται μὲ ὀλίγα, κὲ ἐπομενῶς χεῖάζονται ὀλίγα, ἐσωθήθιζε νὰ τῆς παρομοιάζῃ μὲ τῆς Θεοῦς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχεν χεῖαν εἰδενὸς πράγματος.

Ἐξαιρεμενῶς ἐκεῖνη ὁποῦ ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς, εἰς τὸ ὁποῖον σωῖσεται τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον, κὲ ἐκεῖνη ὅπῃ ἀπαιτεῖται εἰς τὸ νὰ ζῆ τινὰς δὲκόσμῶς κατὰ τὴν κατάσασιν, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲίσκεται, εἰς τὸ ὁποῖον σωῖσεται τὸ χε-

τι-

(1) „ Πόλλάκις δ' ἀφορῶν (ὁ Σωκράτης) εἰς πᾶσι πλὴθὺσι τῶν ἐν ἀγορᾷ πικρασχομενῶν, ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν, πόσων εἶμι γὰρ χεῖαν ἢ κὲ ἔχω“ 1. (Ἀποφθ. Φιλοσ.)

τικῶς ἀναγκαῖον, δεῦν εἶναι κανεὶα ἄλλο εἰς ἡμᾶς ἀναγκαῖον. Τὸ γὰρ ἀμελῆται τὸ πρῶτον εἶναι ἴδιον ἀαιδῆτα ἀνθρώπων· καὶ ἐγὼ συμβουλεύω τὸν φρόνιμον ἀνθρώπον γὰρ μεταχειρίζεται ὅλα τὰ τίμια μέσα διὰ γὰρ ἀποκτήσῃ καὶ τὸ δεύτερον, αὐτὸ ὄχι δι' ἄλλω αἰτίᾳ τὴν ἀλάχιστον διὰ γὰρ μὴ ἔχη κανεὶα καιρὸν γὰρ μεμφθῆ ἑαυτὸν δι' ὅτι τὸ ἀμέλησεν. Εὐθύς ὅμως ὅπῃ φθάσῃ εἰς τῆτον τὸν βαθμὸν (καὶ μὲ μίαν συντιμον ζωηρότητα καὶ ἐπιδεξιότητα εἶναι πολλὰ εὐκολον γὰρ φθάσῃ, αὐτὸ μόνον φυλάγεται ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐκτείνουσι εἰς ἑαυτοὺς πέρα τῆ δέοντος τὰ ὅσα τῆς καταστάσεώς των), πρέπει γὰρ ἀρκῆται εἰς τῆτο. (1)

Ἐπειδὴ αὐτὸ φθλήσῃ γὰρ προχωρήσῃ περαιτέρω καὶ γὰρ ἐπιδιώξῃ ἀναπαύσεις μεγαλιτέρας, γὰρ ζητήσῃ τύχην καλλιτέραν, γὰρ ἀποκτήσῃ μίαν κατάστασιν ὑψηλοτέραν, ἐγὼ βέβαια δεῦν τὸν ἐμποδίζω· τὸν ζητῶ ὡς τὸσον μίαν μόνω σωθήκην, ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι τῆς τοιούτων προχωρήσεων πρέπει γὰρ εἶναι χωρὶς ταραχῆ τῆς ψυχῆς τε, καὶ ὅτι πρέπει γὰρ τὰς ἀπρποικῆται εὐθύς ὅπῃ τὸν ταρατῶν, διὰ τὴ ἄλλῶς πρέπει γὰρ νομιθῆ φηλός, καὶ γὰρ μὴ τὸν συμπαθῆ κανεὶς· ἐπειδὴ μαρὸς, ἀνάξιος συμπαθείας εἶναι ἐκείνος, ὅς τις ἔχωντας ὅσα ἀπαιτῶνται εἰς τὸ γὰρ εἶναι ἀχαρησιμεύος, καὶ ἀπομύως ἀδαίμων, γίνεται παρ' ἑαυτὸ
μὲ

(1) Ἐκείνος εἶναι πλούσιος, λέγει καὶ ὁ Κικέρων (Παραδόξ. 5.) ὁ ὅποιος δεῦν ζητῆ, δεῦν ἐπιθυμῆ, δεῦν εὐχεται περισσασπρον ἢ ἀναγκαῖον. Καὶ παρακατιῶν, πὸ γὰρ μὴ εἶναι τινὰς ἐπιθυμητικὸς, εἶναι ἀργύριον, πὸ γὰρ μὴ εἶναι πλεονεχτικὸς, εἶναι περισσία, πὸ δὲ γὰρ εἶναι ἀυπάρκης, ἢ τ' ἔν ἀχαρησιμεύος εἰς ἑκείνα ὅπῃ ἔχει, πῆτο εἶναι μέγιστος καὶ βεβούρατος πλῆτος. Ὡσαύτως καὶ ὁ Λουκρέτιος Βιβλ. 3. Μέγας πλῆτος, λίγη, εἶναι πῆ πῆν ἀνθρώπων πὸ γὰρ ζῆ οἰκονομικῶς καὶ μὲ ψυχικῶν ἀνχαρησιμεύω· διὰ τὴ πῆ ὀλίγη μὲ ποτε εἶναι ἀλαφία.

Κεφ. Ε'. Ἐπιθυμία, Εὐχαεῖς, 135

μέ τῶ ἀδημονίᾳ τῆς πλεονεξίας του δυσαρρησιμῶς καὶ κακοδαίμων.

Ἐγὼ ἐπεθύμην μάλιστ' εἶναι χωρὶς παραχλῶ τῆς ψυχῆς καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, ὅπῃ εἶναι εἰς ἔλλειψιν τῆς σχετικῆς ἀναγκῆς· καὶ διὰ τί ὄχι; Ὄποταν δὲ λείπῃ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον, τὰ σχετικὰ δὲ εἶναι, καθὼς εἶπαμεν, ὅλα τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς ἔθους; Ὁμολογῶ ὅτι αὐτὴ ἡ ὑπόληψις ἔχει μεγαλωτάτῳ ἰσχύϊ εἰς τῶ κοινωνίᾳ, ὁμολογῶ ὅτι αὐτὴ χηματίζει μίαν ἀνάγκην ὄχι πολλὰ μακρυσμένην ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον· ἀλλὰ τοῦτο θέλει μὲ κάμνει ναί, νὰ οἰκτείρω δὺλοῦτερον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δεισκόμνος εἰς ἔλλειψιν τῆς ποιότητος, δὲ ἔχει ἰκανὴν γενναϊότητα νὰ ὑποφέρῃ ἀλύτως τὴν κατάστασιν, εἰς τῶ ὁποίαν δεισκέταί, δὲ θέλει μὲ κάμῃ ὅμως νὰ μὴ ἐπαίνῳ, καὶ νὰ μὴ δώσω κυρίως τὸν τίτλον τῆ ἀληθοῦς φρογίμης εἰς ἐκεῖνον, ὅς τις καὶ εἰς τοιαύτῳ κατάστασιν δεισκόμνος, ἰξούρει νὰ εἶναι εὐθυμος.

Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπῃ ἔχομεν πρὸ πάντων δίκαιον νὰ ἀπαιτῶμεν εἰς κάθε περίστασιν ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅς τις θέλει νὰ λέγηται φρόνιμος, εἶναι τὸ, πρὸ τῆ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς κάμμίαν ἐπιθυμίαν, νὰ θεωρῇ μὲ βραδείαν ὑξέτασιν ποίαν αὐξήσιν τῆς ἀληθοῦς δὺδαιμονίας ἔχει νὰ ἀποκτήσῃ ἀπὸ τῶ ἀπόλαυσιν ἐκεῖνου, ὅπῃ ζητεῖ· διὰ τί πόσοι καὶ πόσοι παραφερόμενοι ἀπὸ τῶ φαντασίαν των, καὶ ὑποθέτοντες, ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι δὺδαιμονέστατοι, ἀφ' ἧ ἠθέλαν ἀποκτήσῃ ἐκεῖνο ὅπῃ ἐπεθύμην, ἀποκτῶντας το, δὲ δὺρέθησαν ἔπειτα ἠπατημένοι; Πόσοι καὶ πόσοι δὺθύς ὅπῃ τῆς παρρησιασθῇ κάνα ἀντικείμενον, δὲ φέρονται ἐπ' αὐτὸ μὲ πλεονεξίαν καὶ ζωηροτάτῳ ἐπιθυμίαν, χωρὶς νὰ σοχαδοῦν μήτε καν, ἀν ἔχη νὰ τῆς εἶναι ἀφέλιμον καὶ ὄχι ἀνωφελές, ἢ ἀχρηστον, ἢ καὶ ἐπιζήμιον ἴσως; Ἐκ τῆς προέρχεται ἔπειτα ἡ ἀδιαφορεία, ἡ ἀηδία, καὶ πολλὰκις ἡ ἐπίμονος καταφρόνησις πρὸς τὰ πράγματα, ὅπῃ μὲ τὸσῳ ἀδημονίαν ἐζητοῦσαν.

ἐκ τῆς ἐνότητος καὶ ἡ μετανοία δι' ὅ,τι τὰ ἐζήτησαν, καὶ ἡ λύπη δι' ὅ,τι τὰ ἀπόκτησαν. Εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἢ διὰ ἡλικίαν, ἢ διὰ κατάστασιν καὶ ἔθρον τῶ ζῆν δὲ εἶναι σωηθισμένοι νὰ ἐπιλογίζωνται καὶ νὰ σκέπτονται, ἴσως εἶναι ἄξιον συμπαθείας τὸ τοιοῦτον· ἐπεὶ αὐτοὶ εἶναι ὡς τὰ μικρὰ παιδία, εἰς τὰ ὅποια εὐὰ ψυχάειον (πεταλούδα), εὐὰ λαυφρόν πετάλιον, εὐὰ ὁποιοῦνδήποτε παιγνιδάκι εἶναι ἰκανὸν νὰ ἐγείρη τὴν πλέον σφοδρὰν ἐπιθυμίαν· καὶ ὄντα ἀεπιτήδεια νὰ ἀναπέμψω τὸν λογισμὸν εἰς τὰ ἀποβησόμενα, ἐπιθυμῶν πολλακίς περὶ ἄλλοτερον ἐκεῖνο, ὅπῃ τὰ βλάπτει περὶ ἄλλοτερον· εἰς εὐὰ Φιλόσοφον ὅμως εἶναι ἀσύγνωστον τὸ τοιοῦτον ἀμάρτημα· καὶ ὅμως πόσοι Φιλόσοφοι δὲν παιδαρίζουν;

Ὅταν ὁ Πύρρος παρεσκιάζετο νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων, Κινδύς, ὅς τις ἦτον μαζίτε, ἀρχίσε νὰ τὸν ἐρωτᾷ ἀπλῶς ἔτις κατὰ τῶτον τὸν ἔθρον. Ἀφ' ἔ νικηθῆν οἱ Ῥωμαῖοι, τί ἔχομεν ὑσερον νὰ κάμωμεν; ἔχομεν νὰ ὑποτάξωμεν ὄλλω τὴν Ἰταλίαν, ἀπεκείθῃ ὁ Πύρρος — Καὶ ἀφ' ἔ ὑποταχθῆ ἡ Ἰταλία; Νὰ ἀπεράσωμεν εἰς τὴν πλησίον αὐτῆς Σικελίαν, ἀπεκείθῃ ὁ Πύρρος — Ἀλλὰ ἀφ' ἔ καταπολεμηθῆ ἡ Σικελία, ἔσαι ἐνταῦθα τέλος τῶ πολέμου; Μάλισα ὄχι, εἶπεν ὁ Βασιλεύς· τῶτο δὲν θέλει εἶναι παρὰ ἀρχὴ τῶ πολέμου· ἐπεὶ μᾶς μένει ὑσερα ἡ Λυβία, καὶ ἡ Καρχηδών — Καὶ μετὰ τῶτο; Ἡμποροῦμεν νὰ ἀπεράσωμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν Περσίαν, καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα βασίλεια τοῦ Κόσμου — Ἀλλ' ἀφ' ἔ τελειώσθῃ ὄλαι αὐταὶ αἱ κατακτήσεις, τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν; Τότε θέλομεν ζῆ δ' ἄθύμως, ἀπεκείθῃ ὁ Πύρρος, καὶ θέλομεν ἀπερνᾷ τὸν καιρὸν μᾶς δ' ἄφραινόμενοι καὶ ἐγλαυδίζοντες. Τότε ὁ Κινδύς· ἀλλὰ τί ἐμποδίζει, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, νὰ μὴ ἀρχίσῃς ἀπὸ ταύτῃ τὴν ἄραν νὰ ζῆς δ' ἄφραινόμενος, ἢ ποίαν ἀνάγκην ἔχεις νὰ γεμίσης τὴν γῆν ἀπὸ σφαγᾶς καὶ ἀφανισμῶν διὰ νὰ φθάσῃς εἰς τὴν δὲ.

Κεφ. Ε'. Ἐπιθυμία, Εὐχαίς. 137

διδαιμονίαν ἐκείνῳ, τὴν ὅποιαν ἔχεις ἤδη ἀπὸ χειρᾶς;

Οἱ περισσότεροι τῆς ἀνθρώπων ἔωρεπε νὰ λέγουσιν συχνάκις κατ' ἑαυτῆς τὸν λόγον τοῦ Κινέως, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλογίαν τῆς ἐπιθυμιῶν της. Ὁ φιλάργυρος καὶ ὁ φιλόδοξος πρὸς τὸ τέλος ἐπιθυμῶν τόσον ὁ εὖνας νὰ ἐπισωρῶν πλῆθη, καὶ ὁ ἄλλος νὰ αὐξάνῃ τὰς ἀξίας καὶ τὰς ἐξουσίας; Τὸ ἔχρατον τέλος εἶναι διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἀναπαύσεις μεγαλιτέρας, νὰ ἀπολυῶν τὴν ἀπόλαυσιν ἡδονῶν περισσότερων. Ἀλλ' ἀφ' ἧ ἔχεν ἤδη ἀναπαύσεις ἀρκετὰς, ἀφ' ἧ ἔχου ἤδη τὰ μέσα νὰ ἀπεράσῃ, ἀνθέλω, ὅλῳ τους τὴν ζωὴν ἐν ἡδοναίᾳ, δεῦν εἶναι ἀνοησία μεγάλη νὰ βασανίζωνται τὸτον ζητῶντες ἀλλῆ ἐπεῖνο ὅπῃ ἔχου ἤδη ἀπὸ χειρᾶς;

Ὁ πλεονέκτης ἀνθρώπος ὁμοιάζει; εἶπεν εὖνας, μὲ τὸν βιαστικὸν ὁδοιπόρον· ἀνυπόμονος νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπέμενον ὄρον, μυρίαί ξυφαὶ τῆ προσφέρονται εἰς μάτῳ ἐπὶ τῆς ὁδῆ· ὅλα εἶναι χαμνὰ ὡς πρὸς αὐτόν· προσηλωμένος μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας του, δεῦν ἔχει πλέον ὄμματα νὰ ἰδῇ τίποτε. Πρὸσφύως παρομοιάζει καὶ εὖνας ἄλλος τὴν ἐπιθυμίαν μὲ εὖνας γόντα, ὁ ὅποιος ἀχολῶντας κολακδτικῶς τὴν ψυχλῳμας εἰς τὸ μέλλον, μᾶς ἀρπάζει ἐν τοσούτῳ ἀνεπαισθήτως ὅλα τὰ παρόντα. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, ὅπῃ ἐπιδιώκοντες πράγματα μικρὰ καὶ ἀκαταφρόνητα, χάνομεν πολλάκις τὰ μεγαλιτέρα καὶ ἀξιολογώτερα· καὶ μήτε τῆτο δεῦν φθάσει, ἀλλὰ τὸ πλέον χειρότερον εἶναι, ὅπου ἀφ' ἧ μᾶς ὑφαρπάσει ὅλα τὰ παρόντα ἀγαθὰ, ἢ ἐπιθυμία μᾶς ἐπιφορτίζει ἔπειτα μὲ μυρίας ἀνάσ, καὶ ἐνοχλείας καὶ ταραχὰς· ἐπειδὴ ἢ πλέον ἀθλιωτέρα κατάστασις εὖνας ἀνθρώπου, εἶναι κυρίως τὸ νὰ ἐπιθυμῇ θερμῶς εὖνας πράγμα, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀπολαβῆν.

Μάλιστα καὶ αὐτῳ τὴν ἡδονῳ τῆς ἀπολαύσεως τὴν

βλά-

βλάπτει καθ' ὑπερβολὴν ἢ ὑπερβολικὴ ὁρμὴ τῆς ἐπιθυμιῶν. Ἐκείνο ὅπου λέγουν τινές, ὅτι τόσον περισσότερον δάρεστος ἀποβαίνει ἢ ἀπόλαυσις, ὅσον ζωηρότερα καὶ σφοδρότερα εἶναι ἢ ἐπιθυμία της, δὲν ἀληθὲς εἶναι, εἰμὴ μόνον ὅταν τὸ πρᾶγμα ἀντιστοιχῇ ἐντελῶς μὲ τὴν ιδέαν, ὅπῃ περὶ αὐτῆ εἶχομεν ἐν τῇ ψυχῇ μας. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ σπάνιον, καὶ σχεδὸν δὲν συμβαίνει καμμίαν φοράν. Ἐπειδὴ ἡ φαντασία μεγαλύνει, ὡς εἴρηται ἔμπροσθεν, ἀμείψως τὰ πράγματα, μᾶς τὰ ζωηροφίξει πάντοτε μεγαλύτερα, ὠραιότερα, πολυτιμότερα, καὶ ἡδονικότερα ἀπὸ ὅ,τι εἶναι καθ' ἑαυτὰ· καὶ διὰ τῆτο δὲν μεταβαίνειν ποτὲ ἀπὸ φαντασίαν εἰς πραγματικὰ χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν ὑπολαμβάνομεν παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὰ ἀξίαν.

Διὰ τὰ ὁποῖα ταῦτα γίνεται πάντοτε φανερώτερον πόσον ὠφέλιμον εἶναι νὰ ἀποκτήσωμεν ἐν καιρῷ τὴν φρόνησιν ἔξιν νὰ ἀνασέλωμεν καὶ νὰ κατενάξωμεν τὴν ὁρμὴν τούτων τῆς πάθους, τὸ ὁποῖον γίνεται ἔπειτα δυσβύιον καὶ ἀτίθασον, ἀίσιως κατ' ἀρχὰς τῆς ἀφίσεως πολλὰ ἀπολυμνόν τὸν χαλινόν. Ὁ ἀνθρώπος ὅπῃ ἰξούρει νὰ χαλιναγωγῇ φρονίμως καὶ νὰ μετριάξῃ τὰς ἐπιθυμίας τῆς, ἀπολαμβάνει εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν τρεῖς κέρδη· πρῶτον δὲν δοκιμάζει τὴν ἀνησυχίαν τῆς προσδοκίας· δεύτερον δὲν αἰθαίνεται τὴν θλίψιν τῆς ἀποτέξεως· τρίτον αἰθαίνεται ὅλῃ τὴν ἡδονὴν τῆς ἀπολαύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄,

Φιλοπλοτία, Φιλομάθεια, Φιλοδοξία, Φιλοτιμία, Φιλαρχία, Φιληδογία.

Ἀφ' ἧς ἐξετάσαμεν ἐκεῖνα ὅπῃ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ἐν γένει, καὶ εἰδείξαμεν πόσον συντελεῖ εἰς τὴν

τὴν ἀνθρώπινον δὲ δαιμονίαν τὸ νὰ ἰξούρη τινὰς τὰ μετελάζη τὴν ὀρμὴν τῆς ἐπιθυμίας, δευὲν θέλει εἶναι ἄκαιρον, μήτε ἴσως μικρᾶς ὠφελείας πρόξενον νὰ καταβῶμεν εἰς τὸ νὰ θεωρήσωμεν ἐν μέρει τὰ ὑποκείμενα, εἰς τὰ ὁποῖα συνηθίζον ἰδιαίτερον αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀποτείνωνται· καὶ νὰ ἰδῶμεν πῶς πρέπει νὰ φέριται εἰς καθ' ἓνα ἀπὸ αὐτὰ καὶ μέρος ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Α'.

Φιλοπλυστία:

Βλέπομεν ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῶν πλῆθι ἔχει κοινότερον εἰς τῆς ἀνθρώπων περαιοτέραν ἰσχύ· καὶ ὅτι δευὲν εἶναι πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ παραφέρηται ἀπὸ τὴν λαίμαργίαν τῶν χυσῶν. „Εἰς τί δευὲν ἀναγκάζεις τὰ σῆδη τῶν θνητῶν, καταραμένη πείνα (λαίμαργια) τῶν χυσῶν“; εἶπε καὶ ὁ Βιργίλιος. (Αἰνειάδ. Βιβλ. Γ'.)

Αὐτὴ ὅμως ἡ τόσον καθολικὴ ἐπιθυμία ἔχει φανερὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπὸ μίαν καθολικῶν ἀπάτων. Πισθίωμεν ὅλοι κοινῶς, ὅτι τὰ πλῆθι εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆς ἀνθρωπίνης δὲ δαιμονίας· καὶ ὅτι ἀρκεῖ νὰ εἶναι τινὰς πλέσιος, διὰ νὰ εἶναι δὲ δαίμων. Ἀλλ' ἡ δὲ δαιμονία δευὲν ἀγοράζεται, λέγει ὁ Πλάταρχος· καὶ ἐκεῖνος ὅπως κινεῖ εἰς ἡμᾶς φθόνον, ἢ θελόν ἐγείρη ἴσως οἶκτον, ἀνίσως ἀντὶ νὰ ἐκθαμβέμεθα ἀπὸ τὴν φαινομένην λαμπρότητα τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς, ἠμπορέσαμεν νὰ διέλθωμεν εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας τῆς (1). Διὰ νὰ διορίσωμεν λοιπὸν ἀκρι-

(1) Ἡ καρδία εἶναι πολλακίς περιτελιγμένη πρὸς μεγάλας ἀδελ-